

משרד החנוך והתרבות - המחלקה לתרבות תורנית

עלון הדרכה להוראת פרשת השבוע
ע"פ הגליונות של בחמה ליבוביץ

י"ז כ"ו-כ"ז י"ח א'-ח'

קרת (תשכ"ח)

אחרי רבוע הארץ ואחרי שריפת המאנים וחמשים איש באו ישראל בטענה של "אתם המיתם".
ולכן היה צורך באות נוסף. בא אות המטה אשר פרח. מעתה ידעו ישראל כי נבחרו בני
איהרן לכהונה. ואולם עתה, לאחר שידעו את הגבולות אשר ניתנו לכל ישראל, ולא יאמרו
עוד "כל העדה כלם קדושים". וידעו את אשר נאמר כבר במתן תורה "והגבלת את העם"
(שמות י"ט י', י"ג) עכשו בא הפחד השני. לא הפחד להיות מרוחק מכל קדוש אלא הפחד
מפני קרובו אל הקדוש.

בגליון תשכ"ח, שעסק בפרק י"ז כולו, הובאו בסופו דברי בעל משך חכמה המסתמך על דברי
חז"ל - בנוגע לתלונתם הנוכחית. ונחזור עליהם בזה:

הנהיגו גועזי אבדנו כלנו גועזי.

תרגום אונקלוס: הן מנבא קטלת חרבא, הא מנבא בלעת ארעא, הא מנבא דמיתנא במותנא.
(ממנו הרוגי חרב, ממנו שבלעה האדמה, ממנו שמתו במגפה).

משך חכמה (ר' סאיר שמחה מדויבסק)

תרגום אונקלוס: הא מנבא קטלת חרבא, כונתו אל מה שהלכו אל החר ויכוס ויכתום
עד החרמה. מפני שלא היה עם הארון שלא מש מקרב המחנה. והנה בלא ארון -
קטלת חרבא; וכל הקרב אל משכן ה' - ימות; לא קרוב טוב, ולא רחוק יפה, ואיך
נעשה? האם תמנו לגועז?
ונאמסו אמרו חז"ל: (ירושלמי תגיגות פרק ב') התורה דומה לשני שבילים: אחד של
אור ואחד של שלל, המה בזה - מה באור; המה בזה - מה בשלל, מה יעשה?
יחלק באמצע!

בפרק קטור נאמר רעיון זה בספרי להאזינו לפ' מימינו אש דת למו, שנמשלה התורה לאש
קרוב לאדם - גבנה; רחוק ממנה צונן.

דברי בעל העסק חבר שהובאו בשאלה א מתאימים לשיטתו. הסכנה שבלהם הדתי הבלתי מרוסן,
וכמנה שבהתחלפותה, באקסטוזה שהשכיח את האדם את חובותיו היום יומיות, (שהיתה בעוכרי שני
בני אהרן, שהוסיפו - כדברי חז"ל בספרא "אהבה על אהבתם") מודגשת בפרושו כפעם בפעם;
וישנה דואת הוא שמלכתחילה יש ניגוד בין החלפתנות דתית, וביקורת בה' מתוך אהבה לזהותם
ובין שמירת קדויות על חובות אפורות ליום יומיות (הן ביחסים שבין אדם לחברו, הן
ביחסים בין אדם למקום) ורק מעטים הם המגיעים לירי כך שעם היותם בוערים באש קדש
של דבקת בה' לא תקופח ע"י כך עשייתם השקולה וחמורה הצוננת שהם חייבים בה על פי
ההלכה.

כך דבריו לדברים כ"ח ס'

שימך ה' לו לעם קנאש אשר נשבע לך כי תסמור את מצוות ה' אלו קינך
והלכת בדרכיו.

י"ה כי תסמור: באופן שמי שרוצה להתנהג בקדושה ודבקות, לא יחפץ
לחפזל מעשה המצוות, שלפעמים הם ססירים הדבקות. אבל מכל מקום
ההכרח לעמור המצוות. בין השייכים לשמים בין השייכים לאדם וחברו -
והיינו "והלכת בדרכיו" - "מה הוא רחום אף אתה רחום" וכו'. ויותר
נראה דהאי "כי תסמור" אינו תנאי, שהרי כבר כתוב התנאי בראש
הפיוטה, אלא הוא ברכה דתשיג מידת הקדושה והדבקות בה' אפילו בשעה
שתסמור את מצוות ה'. ויש כמה מצוות מעשיות שאי אפשר לעשותם
בשעת דבקות ומכל שכן "והלכת בדרכיו" שהוא עסקי בני אדם, ועי"כ
יסיה דעתו בשעת מעשה הקדושה ודבקות, מכל מקום "יקימך ה' לעם קדוש".
ומיד אחר המעשה תשיג הדבקות והקדושה כמו שהיה תחילה והוא סיעתא
דשמאי ונורכה, דכתיב באברהם אבינו בר' י"ח ג' בעת ביאת האורחים
והוא היה מתקדש ודבק באלוקיו.

לשיטת אברהם אבינו אשר ידע את ערך המעשה היום יומי האפור ולא נסחף בגלי האקסטוזה
עד שהפסיק את "קצלת פני השכינה" כדי להאכיל ערביים המשתחווים לעפר רגליהם ולשמעם,
לצמחו מעמיד בעל העסק דבר את אלה הרצוצים להגיע לדרגה עליונה של דבקות שאינם
ראויים לה בהזנחת חזנותיהם המוסלית והמותרת להם. וכן דבריו על הנזיר אשר נמא

קרן

במדבר ו' ט' ד"ה וכי ימות מת עליו בפתע פתאום... ועשה הכהן אחד לחטאת ואחד לעולה וכפר עליו מאשר חטא על הנפש. ד"ה חטא על הנפש:

אחרי שכתוב במת שבא בפתע פתאום, שאין שום אשמה על הנזיר מבוואר שהחטא הוא שפרש עצמו מן היין, ואם לא אירע לו זה הסיבה, לא היה נקרא חטא על הנפש, שהרי כדאי הוא להזיר עצמו מן התענוג הגשמי כדי להשיג העונג הרוחני של דביקות בה', אבל אחר שאירע לו באונס זה הסיבה, ארת הוא שאינו ראוי לכך ובקש דבר שגבוה מערכו, וכיוצא בזה בארנו בפרשת קרח הפסוק (י"ז ג') "את מחתרת החטאים האלה בנפשותם".

לשאלה ג יש לשים לב להוראותיה השונות של הסמיכות. שני הפרשנים תופשים את הסמיכות של "עבודת מתנה" בשני אופנים שונים. והרבה התבטו המתרגמים איך לתרגם צירוף זה. בובר הציע בראשונה*

Als einen Sebe-Dienst gebe ich einer Niskertum

ואולם הוסיף מיד שאין זה תרגום ברור כל צרכו ואלו רוזנצווייג כותב לו כחקון: *Wärodest du Heubens "Hingebung" wagen wollen?*

ואולם הוא הרגיש שתרגומו של חירש הוא העזה גדולה מדי ולכן הציע *Volleacht "Hingebung"*.

נחמה ליבוביץ

* על פי כתב היד שבארכיון בובר בבית הספרים הלאומי שבירושלים.